

Memòria de pedra de la Pia Almoïna

ROSA MARIA GIL I TORT > TEXT

MARTÍ ARTALEJO > FOTOGRAFIA

Hi ha un palau a Girona que té els anys de la nostra Catedral gòtica i una rica història que ens parla d'homes bons que vivien vora una vella escala d'una catedral romànica, literalment digerida per la nau gòtica. Aquest home bo era Bernat d'Escala, filantrop i resident al peu de l'antiga escala de l'actual plaça de la Catedral, aleshores nucli d'un barri medieval amb dues capelles i un mercat. Bernat d'Escala va fundar una obra pia per pal·liar la fam dels pobres: la Pia Almoïna del Pa de la Seu. Amb els anys, aquesta institució que donava pa, cada dia –des del dimecres de Cendra a la Pasqua granada– a tots els pobres que s'hi atansessin a la crida d'una campana, va reunir rendes i llegats que la van fer rica i pròspera: vet aquí l'edifici que avui ens imposa a la dreta de l'escalinata barroca de la Catedral, i que va ser construït a partir de 1416. Va anar creixent a mesura que es perdia la memòria física del veí call.

Ja porta, doncs, sis segles al costat de la Seu, i ha contemplat el pas de la vida des dels temps medievals al segle XXI. L'inici de les obres coincidí amb la reunió d'arquitectes per decidir la viabilitat de la nau gòtica, en un moment en què la petita Girona veia créixer l'església gòtica de Sant Feliu, la Fontana d'Or, el Palau del bisbe, la Casa del Consell de la Ciutat... edificis, tots, que han aconseguit perdurar, i que avui ens parlen d'èpoques glòries, quan els projectes dels homes s'edificaven amb pedra de Girona per durar tota una eternitat. En el cas de la Pia Almoïna, el temps li ha jugat a favor, i la seva presència i context han millorat amb el pas dels segles.

Durant els darrers quaranta anys, la Pia Almoïna ha estat la seu del Col·legi d'Arquitectes. Restaurada i adaptada, ha aixoplugat tota la modernitat agosarada dels seus amos i infinites propostes culturals d'una Girona que es desvetllava entre la mort del dictador i un futur incert. Entremig, però, hi ha hagut tota una trajectòria que l'edifici ha suportat amb salut de ferro i sense gaire estremiment. Fins al final del segle XVIII fou institució de beneficència. Mig segle més tard, la congregació de les Escolàpies hi fundà escola a Girona. Hi anaven les noies de les cases bones de la ciutat i les internes de la rogalia. Sortien uniformades, Força avall, amb gran gresca dels estudiants de l'Institut, amb qui compartien joventut i hores d'esbarjo.

L'ensurt de la Guerra Civil va tancar el col·legi, i l'edifici va esdevenir Escola de Belles Arts. Els seus murs centenaris acollien les lliçons d'Aguilera, Carmaniu, Carrera, Gallostra i tants altres. Acabada la guerra, arriba el retorn de les escolàpies, fins al 1973. Ben aviat, però, l'aposta dels arquitectes convertí l'edifici en el contenidor de molts projectes de tota mena.

Traspasar la porta i resseguir la pedra nummulítica dels seus murs porta a recordar que aquells espais han albergat un forn de pa, dues capelles –una medieval i l'altra vuitcentista–, dos col·legis –un de monges i un d'arquitectes–, una escola de Belles Arts, un restaurant, sala d'exposicions, teatre de noies, biblioteca, oficina bancària i també un munt d'energia des de l'altruisme de Bernat d'Escala a les ganes de canviar el món dels darrers temps. És una presència secular vora la Seu que esdevé memòria de pedra de la voluntat d'homes i dones, mantinguda tots els temps i totes les èpoques.

